

Det egendomliga fallet Elisabeth Kübler-Ross

Den schweiziska läkare Elisabeth Kübler-Ross blev känd i Sverige i början av 1970-talet för sina undersökningar av psykologiska reaktioner hos döende människor och för sina förslag om hur sjukvården ska hantera döendets problem. Under senare år har hon flera gånger besökt Sverige som talare på New Age-konferenser, där hon bl a har argumenterat för att nära-döden-upplevelser skulle vara bevis för att människan upplever döden.

Bakgrunden till Elisabeth

Kübler-Ross nya

budskap har inte blivit känd i Sverige. I USA har det däremot väckt stor uppmärksamhet att hon bl a deltagit i spiritistiska seanser av ett mycket märkligt slag. Fallet Kübler-Ross är, trots de särdeles pikanta detaljerna, typiskt för spiritismens historia.

Andevägledare

Den mest utförliga beskrivningen av sin nya världsbild gav Kübler-Ross i en intervju i tidskriften Playboy för fyra år sedan. Hon förklarar där vad hon menar när hon säger sig ha kontakter med andevägledare (spirit guides):

"Det första man måste veta är att andevägledare inte är något nytt. Jag uppfann dem inte. Som du vet talar bibeln om skyddsänglar. Barn talar alltid till och om sina låtsade 'lekkamrater' och blir sedan kritiserade av sina föräldrar och lärare och får

höra att de är för gamla för sådana barnsligheter. Detta är inget annat än andevägledare - människor som en gång har levt i vår fysiska värld och som sedan har dött. Sedan bestämmer de sig för att hjälpa en person under hans fysiska existens... Andevägledare existerar verkligen, de är aldrig mer än ett par fot borta från dig, dag och natt. ...Jag har fått välsignelsen att ha en mycket direkt kommunikation med mina vägledare under de allra senaste åren. ...Jag har förmånen att kunna vara i kontakt med dem, att se och tala med dem, att spela in dem på bandspelare. Och vid några tillfällen har de kommit i fysisk form."

Kübler-Ross har haft upplevelser av att lämna sin egen kropp, så kallade OBE (out of body experiences). Sådana upplevelser är inte svåra att förklara som hallucinationer, men hon är helt övertygad om den traditionella spiritistiska förklaringen: att själen lämnar kroppen.

"Jag har gjort övergången till andra sidan många gånger och passerat igenom ett bergspass med blommor. Jag kan sitta i en stol i Kalifornien och med tankens hastighet befinna mig hos min syster i Schweiz, utanför min fysiska kropp."

Leonhard Schüpfelin, xvi c. National Museum, Nuremberg

Elisabeth Kübler-Ross uppger sig vara utvald av Kristus.

Hon hävdar också att hon har kommit längre över till "andra sidan" än andra personer som haft liknande erfarenheter. Det första stadiet är, menar hon, det som man uppnår då man upplever sig passera genom en tunnel, ett bergspass eller en annan liknande övergångssymbol.

"Det varar troligen timmar, kanske dagar. I vart fall lämnar man sedan den eteriska kroppen och blir detta otroligt vackra energimönster. Det finns hundratals sådana i rummet just nu. Mycket få mänskliga ögon har någonsin sett detta, men jag har gjort det två gånger. Jag vet inte varför den gåvan givits till mig."

Hitlers ande — stor ledare?

I samma intervju berättar Kübler-Ross om sin själavandringsstro. En del själar, säger hon, får återvända till Gud, andra måste återvända till jordelivet. Som svar på frågan under vilka förutsättningar en själ måste återvända till jorden sa hon:

"Om du inte klarat provet, om du inte har fullföljt alla de läxor du måste lära dig i den fysiska världen. Då kommer du tillbaka innan du återvänder till Gud. Alldeles självklart väljer du den tidpunkt i historien, de föräldrar, det land och den miljö som är mest ändamålsenliga för ditt öde."

Hon gick beredvilligt in på reporterens fråga vad som kommer att hända med Hitler sedan han dött.

"Han kommer troligen att vinna mer förståelse om mänskligt beteende än vad de flesta människor någonsin gör. Och detta, måste du förstå, kommer att vara en stor tillgång när han väljer hur han ska komma tillbaka för att bli en stor ledare."

Reportern undrade om det var oundvikligt att Hitler kom tillbaka som en stor ledare.

"Ja. Han missbrukade sina krafter för destruktion och misslyckades med att leda en nation till dess mer positiva och förverkligade existens. För att få göra detta kan han förresten behöva vänta 3000 eller 5000 år, för att finna en nation som erbjuder honom möjligheter att sona alla sina missgärningar. Sedan kommer han troligen att bli den största ledare som någonsin existerade."

Spiritistiska seanser

Under andra halvåret 1976 blev Elisabeth Kübler-Ross medlem i en spiritistisk sekt i Kalifornien, Facet Divinity Church, som grundats av Jay Barham. Sektens seanser inleds med att deltagarna sitter i mörker och sjunger. Mediet, som i regel är Barham, befinner sig i ett angränsande rum. Efter en stund kommer det ur detta rum ut vad de troende kallar en "andevarelse". En skeptiker skulle säga att det är mediet själv som kommer ut, omklädd och skyddad av mörkret.

För en icke-spiritist kan det vara obegripligt att denna enkla metod räcker för att övertyga de troende, men det är en av de mest använda metoderna i spiritismens historia. Spiritisterna brukar utan svårighet acceptera att mediets kropp är ytterst känslig under materialisationen, och att den därför inte får störas.

Vid seanserna i Barhams kyrka brukar "anden" ta med sig seansdeltagare till ett angränsande mindre rum. I Playboy-intervjun berättade Elisabeth Kübler-Ross om ett sådant tillfälle. "Andevarelsen" kallade sig Salem.

"Sedan återkom Salem och han vidrörde mina sandaler en lång stund. Han strök mitt hår mycket milt och höll mig i handen. Sedan visste jag vad mina patienter talar om när de säger att man, då man passerat tunneln, är innesluten i en total, absolut kärlek."

Reportern frågade: När han rörde vid dig, kändes han som en verklig människa?

"Ja. Det känns ingen skillnad. Salem tog mig till rummet bredvid och berättade för mig att vi, människorna på den seansen, var valda att vara närvarande eftersom vi hade arbetat tillsammans i Jerusalem för 2000 år sedan tillsammans med Kristus. Och att vi hade förpliktat oss mot honom att om det uppstod en annan moralisk kris, om mänskligheten stod vid avgrunden, så skulle vi alla komma tillbaka och hjälpa till. Och Kristus kallade mig Isabelle. Salem sa till mig att detta samhälle kommer att försöka allt för att misskreditera mig. De kommer att göra narr av mig och tysta mig och hindra mig. Och var jag villig att acceptera denna uppgift? Jag svarade ja en gång till."

Hon försökte också att förklara hur materialisationen vid seanserna går till:

"Det kräver två slags energi. För det första behövs en enorm mängd positiv energi, mer energi än för att skjuta en raket till månen. Så det är ingen vanlig slags händelse. Om någon i gruppen är destruktiv eller negativ, kan ingen andevägledare materialiseras. Det är mycket komplicerat. För det andra krävs kanalenergi. En person - som Jay Barham - fungerar som kanal, och andevägledarna tar verkliga molekyler ur honom för att klonera en mänsklig varelse, i vilken form de framträder. Den huvudsakliga energin för att skapa den vägledare som kommer för att besöka oss kommer från oss, gruppen. Det är en äkta klonering. Och ju fler människor det är i gruppen, desto snabbare sker materialisationen."

Jay Barham beskrev hon som den bästa kanalen hon kände till, inte den enda men den bästa. Vidare berättade hon att hon betalade 50 000 dollar om året till hans kyrka.

Sexualumgänge med andar

Barhams sekt har blivit uppmärksammasad för det mycket nära umgänge som en del människor haft i enskilda rum med "andarna". Dessa företeelser avslöjades bl a i en artikel i tidskriften New West i juli 1979.

En del kvinnliga seansdeltagare har haft sexuellt umgänge med vad som enligt deras övertygelse var en av Barham framkallad ande. Vid ett tillfälle fick fyra kvinnor samma infektion efter umgänge med olika andar som framkallats av Barham. Åklagarmyndigheten i San Diego har i brist på bevis lagt ned ett ärende om en tioårig flicka som antastats av sin "andevägledare".

Ibland har kvinnliga medier ersatt Barham. Det har då framträtt kvinnliga andar. I New West framträdde ett avhoppat kvinnligt medium som uppgav att hon i samband med sektens seanser haft samlag med upp till fem män per kväll, men då framställt sig som andevarelse.

Playboys intervjuare frågade Kübler-Ross om sexualumgänget med andevägledare.

"Jag har inte den minsta aning om någon har haft sexualumgänge. Jag är säker på att andevägledarna hjälpte människor med dessa problem.

◊ LITOGRAFI av M C Escher.

...Jag har inga tvivel om att de sysslar med sexuella komplex. På vilket sätt de gör det, om de talar om det eller gör personen medveten om var hans frigiditet eller spänning kommer ifrån för att hjälpa honom, vet jag inte. Mitt liv är helt arbetsorienterat, så jag får all den hjälp jag behöver för mitt arbete."

Misslyckat avslöjande

År 1977 försökte Kübler-Ross' vän Deanna Edwards övertyga henne om att Barham var en bluff. Edwards deltog i en seans, och tände ljuset då en "ande" befann sig i det stora rummet. Hon såg då Barham, iförd endast en turban. Men detta övertygade varken Kübler-Ross eller någon av de andra troende seansdeltagarna. Så här kommenterade Kübler-Ross episoden i Playboy-intervjun:

"När hon tände ljuset, kunde det ha dödat kanalen, Jay, som befann sig i rummet bredvid. Eller gjort honom mycket sjuk med kräkningar under flera dagar. Detta är orsaken till att alla blev upprörda och till att andevarelsen böjde sig ned och täckte huvudet för att skydda det mot det starka ljuset. Hon var den enda, av alla de närva-

rande människorna, som skulle ha sett Barham, och han fanns inte ens i rummet."

Deanna Edwards erfarenhet är tyvärr mycket typisk. Under spiritismens långa historia har många gjort avslöjanden liknande hennes. Dessa avslöjanden har säkert bidragit till att avhålla människor från att dras in i sekterna, men de har i regel inte fått de redan spiritistiskt troende att ändra uppfattning. Trons makt är stark.

Rökning ofarligt?

Den som till äventyrs tror att Kübler-Ross' syn på döden och andevärlden är en oskyldig företeelse borde få en tankeställare av hur hon i Playboy-intervjun förklarade varför hon inte är rädd att bli sjuk av sitt kedjerökande.

"Voodoo-död kan inte döda dig om du inte är rädd; cigaretter kan inte skada dig om du inte är rädd för dem. Du kan bara bli skadad av det som du är rädd för."

Numera har Kübler-Ross brutit med Barham. Dock inte på grund av andras avslöjanden, säger hon, utan på grund av egna undersökningar. Dessa ska ha visat att hans förmåga till helbrägdagörelse har minskat.

En konsekvens av hennes tidigare läror?

För den som tagit del av Kübler-Ross' tidigare arbeten om döendets psykologi är det nog i förstone naturligtast att betrakta hennes spiritistiska verksamhet som helt artfrämmande och skild från vad hon tidigare sysslade

med. Den amerikanske författaren Ron Rosenbaum har ifrågasatt denna slutsats i en provocerande artikel för några år sedan.

Rosenbaum menar att det finns ett element av farlig dödsdyrkan redan i hennes tidigare arbeten. Döden framställs som något upphöjt, som en situation då människor uppnår högre insikter än de kunnat göra tidigare. Enligt Rosenbaum finns det ingen anledning att idealisera en passivt accepterande inställning till att döden är nära; han ser detta som en onaturlig attityd. Romaniseringen av döden, framställandet av den som mer "autentisk" än livet, för enligt honom mycket lätt över till försök att umgås med döden och de döda på olika sätt.

Rosenbaum går måhända till överdrift med sin kritik, men det finns all anledning att begrundna den noga. Människans förhållningssätt till döden kan nog aldrig bli annat än komplicerat och vändefullt. Kübler-Ross' spiritistiska läror är måhända ett av många försök att åstadkomma enkla lösningar på existentiella problem som tyvärr inte har några sådana enkla lösningar.

Sven Ove Hansson

Källor

Kate Coleman (1979) Elisabeth Kübler-Ross in the Afterworld of Entities, New West, July 30, 1979, s 43-50.

Ron Rosenbaum (1982) Turn on, tune in, drop dead, Harper's, July 1982, s 32-42.

Marcia Seligson (1981) Elisabeth Kübler-Ross, Playboy, May 1981, s 69-106.

The conversion of Kübler-Ross, Time, 12 November 1979, s 55.